

UDK 811.163.4'28:929 Peco A.

Pregledni rad

Adnan ČIRGIĆ (Podgorica)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

adnan.cirgic@fcjk.me

**DOPRINOS ASIMA PECA
CRNOGORSKOJ DIJALEKTOLOGIJI
(1927–2011)**

Autor ovoga priloga daje kratak osvrt na doprinos Asima Peca crnogorskoj dijalektologiji, osobito u dijelu koji se odnosi na klasifikaciju crnogorskih govora. Rad je nastao povodom 90-godišnjice Pecova rođenja, a nadovezuje se na rezultate do kojih su došli jezikoslovci Novica Vujović i Sanja Orlandić.

Ključne riječi: *Asim Peco, crnogorska dijalektologija, crnogorski govori*

Ovaj kratki osvrt nesrazmjerno je kratak u odnosu na značaj djela Asima Peca. No kratkoću osvrta uslovljava činjenica da o doprinosu Asima Peca montenegristici već postoje dvije ozbiljno rađene i obuhvatne studije iz pera Sanje Orlandić¹ i Novice Vujovića².

¹ Sanja Orlandić, „Doprinos Asima Peca montenegristici“, *Lingua Montenegrina*, br. 11, Institut za crnogorski jezik i književnost, Podgorica, 2013, str. 555–561.

² Novica Vujović, „Doprinos Asima Peca izučavanju crnogorske jezičke problematike“,

Asim Peco rođen je 24. maja 1927. godine u Ortiješu kod Mostara. Osnovnu školu završio je u Buni, srednju u Mostaru, a Višu pedagošku školu u Sarajevu. Studiranje je nastavio na Filozofskome (kasnije Filološkome) fakultetu u Beogradu i 1952. godine diplomirao na grupi za južnoslovenske jezike i opštu lingvistiku. Godine 1957. postavljen je za asistenta na pomenutoj katedri, a naredne godine odbranio je doktorsku disertaciju *Govor istočne Hercegovine*. Od oktobra 1957. do jula 1960. bio je lektor za srpskohrvatski jezik na Univerzitetu u Strazburu, a 1967/1968. proveo je na Univerzitetu u Lenjingradu. Redovni profesor Filološkoga fakulteta u Beogradu, u oblasti istorije srpskohrvatskoga jezika i dijalektologije, postao je 1972. godine. Sve do odlaska u penziju, 1992. godine, predavao je Akcentologiju, Dijalektologiju i Eksperimentalnu fonetiku. Predavao je i na Filozofskome fakultetu u Nikšiću, Filozofskome fakultetu u Nišu, Filološkome fakultetu u Prištini, na Defektološkome fakultetu i Akademiji muzičkih umetnosti u Beogradu. Bio je odgovorni urednik časopisa *Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik* (Sarajevo, od 1975. do 1996) i član uredništva časopisa: *Južnoslovenski filolog*, *Srpski dijalektološki zbornik*, *Naš jezik* i *Polono-Slavica*. Bio je šef katedre za južnoslovenske jezike na Filološkome fakultetu u Beogradu, sekretar i potpredsednik Društva za srpskohrvatski jezik Srbije, predsednik Savjeta seminara za strane slaviste i član rukovodstva Međunarodnoga slavističkog centra. Dobitnik je nagrada „14. februar“ (Mostar, 1986), „Veselin Masleša“ (Sarajevo, 1986) i „Vukove nagrade“ (Beograd, 1990). Bio je član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i Crnogorske akademije nauka i umjetnosti. Preminuo je u Beogradu, 7. decembra 2011. godine. Pecova bibliografija broji skoro 600 jedinica.³

Odmah da naglasimo: Asim Peco nije se bavio monografskim opisima crnogorskih govora, ni djelimično ni u cjelini. Ipak, teorijskom razradom dostupnih podataka on je pošao dalje od ostalih naših dijalektologa. Posebno je bio zainteresovan za ševerozapadne govore crnogorske, tradicionalistički nazivane istočnohercegovačkim. No ševerozapadni crnogorski govori posjeduju mnoštvo osobina koje ih isključuju iz tzv. istočnohercegovačkoga dijalekta. U pitanju su opštecrnogorske osobine koje se javljaju i u preostalim našim govorima, a ukoliko ih ima izvan crnogorskih državnih granica – uzroke treba tražiti u seobama i dodirima stanovništva, a ne u čemu drugome. To je i bio razlog što ih je Asim Peco izdvojio, makar i kao poseban govorni tip (ševerozapadnocrnogorski), u okviru istočnohercegovačkoga dijalekta i obradio

Vaspitanje i obrazovanje, god. XXXVIII, br. 2, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2014, str. 105–117.

³ Bio-bibliografski podaci dati su na osnovu studije S. Orlandić.

pod naslovom *Ijekavski govori hercegovačkog tipa van granica Hercegovine*,⁴ opisavši samo nekoliko njihovih distinktivnih osobina u odnosu na preostale govore „hercegovačkog tipa“. Te odlike, kaže Peco, „svedoče da govori zapadne Crne Gore imaju veći broj osobina za koje ne znaju govori današnje istočne Hercegovine, ni Hercegovine uopšte, što tim govorima daje posebno mesto u sklopu ijekavskih govora“.⁵ Zatim navodi osobine koje su tome „govornom tipu“ zajedničke sa „zetsko-južnosandžackim“ dijalektom i po kojima se on razlikuje od ostatka „hercegovačkih govora“. O svemu tome više se može naći u pomenutim studijama S. Orlandić i N. Vujovića.

Ako se uzmu u obzir sve dosadašnje klasifikacije i sinteze o štokavskim govorima, onda se – kad su u pitanju govori severozapadne Crne Gore – lako dâ uvideti da je najpreciznije od njih određenje dijalektologa Asima Peca, iako i njegova podjela ima manjkavosti jer govore o kojima je riječ svrstava u poseban govorni tip istočnohercegovačkoga dijalekta. U pogledu revizije shvatanja o govorima severozapadne Crne Gore Asimu Pecu pripada prvenstvo jer je još 1976. (rad je tada predat za štampu, a objavljen je 1981) utvrdio da je riječ o *prijelaznim govorima*. Utoliko je više neobična činjenica da je rad u kojem je tu reviziju iznio, premda pod neutralnim naslovom „Prilog proučavanju prelaznih govora“,⁶ ostao gotovo nepoznat i bez uticaja na kasnije podjele štokavskih, a naročito crnogorskih govora. I tu se pokazalo da u prihvatanju teza presudan uticaj ima ne njihova naučna održivost već jačina autoriteta koji ih je postavio. A Pavle Ivić je svojim autoritetom već bio nametnuo drukčiju podjelu, onu koje se dijalektolozi što se bave štokavskim govorima drže i danas – ne samo u Crnoj Gori i Srbiji no i šire. Peco kaže: „moglo bi se reći da se prelaznim može nazvati onaj govor u kojem se ukrštaju krajnji izdanci pojedinih izoglosa koje su relevantne za susjedne govore, a čiji broj i gustina nikako ne dostižu broj i gustinu tih osobina u govorima koji su matični za navedene izoglose“.⁷ Navodeći zatim 24 glavnije osobine istočnohercegovačkoga dijalekta, Peco ukazuje da „granica rasprostranjenja ovih izoglosa na istok mogla bi se vezivati za današnju republičku granicu prema SR Crnoj Gori. Istina, od ranije je poznato, republičke granice ne moraju biti u isto vrijeme i govorne granice. To vrijedi i za ovaj govor, ali je istina i to da najveći broj istočnohercegovačkih izoglosa ide uz tu granicu, i zato sam ja u svom radu o istočnohercegovačkom govoru išao za tom, republičkom granicom. Čini mi se i ne bez razloga. (...) Ima dosta izoglosa koje su karak-

⁴ A. Peco, *Pregled srpskohrvatskih dijalekata*, Naučna knjiga, Beograd, 1978, str. 74–75.

⁵ Isto, str. 75.

⁶ Asim Peco, „Prilog proučavanju prelaznih govora“, *Radovi*, ANUBiH, knj. LXX, Sarajevo, 1981, str. 43–51. (+27 karata).

⁷ Isto, str. 46.

teristične za istočnije ijekavske govore, one u granicama SR Crne Gore, za koje ne znaju govori istočne Hercegovine. Upravo je to i povod da se o tim govorima kaže nešto više, ali ne kao o govorima koji čine integralnu cjelinu sa istočnohercegovačkim govorom nego kao o govorima prelaznog karaktera, o govorima čija je struktura, ili većeg njihovog dijela, prožeta osnovnim novoštokavskim osobinama i koji su u razvitku deklinacije i u akcentuaciji imali isti evolutivni razvoj kao i ostali govori hercegovačkog tipa, ali koji su, uz to, trpjeli izvjesne uticaje arhaičnijih ijekavskih govora, onih zetskog tipa. Istina je da se i ti govori, ili onaj zapadniji njihov dio, u srpskohrvatskoj dijalektologiji najčešće nazivaju istočnohercegovačkim govorima. (...) Ali je, uz to, tačna i konstatacija da se u ovim govorima javljaju i neke izoglose čija je matična baza u arhaičnijim ijekavskim govorima, onima zetskog tipa. To, dalje, govori da su neke zetske osobine u svom rasprostriranju na zapad stizale skoro sve do granica današnje Hercegovine. Neke od njih su mogle biti raznesene i migracijama, a neke predstavljaju organski kontinuitet zetskih govora. (...) Ali, ponavljamo ima u toj zoni, kao i u svim govorima zapadne Crne Gore, osobina koje ne nalazimo u govorima današnje istočne Hercegovine, pa ni Hercegovine kao govornog područja.⁸ Među ševerozapadnim crnogorskim govorima Peco izdvaja govore Pive, Drobnjaka, Uskoka i Nikšića s Rudinama u kojima su istočnohercegovačke govorne osobine prisutnije nego u ostalim govorima toga tipa, što objašnjava činjenicom „da su navedeni predjeli zapadne Crne Gore imali dosta žive veze sa istočnom Hercegovinom, naročito sa Gackom, i da su iz tih hercegovačkih predjela ovamo unošene mnoge izoglose koje karakterišu istočnohercegovački govorni tip“.⁹ Na drugome mjestu naveli smo koje su važnije crte upravo tih govora koje Peco izdvaja kao najbliže istočnohercegovačkome dijalektu da bi se uvidelo da se one najvećim dijelom ne poklapaju s onima koje su tipične za taj dijalekat, odnosno da su podudarne s osobinama ostalih crnogorskih govora. Tada smo zaključili da su razlike između ševerozapadnih crnogorskih govora i govora istočnohercegovačkoga dijalekta mnogo veće nego što se to (tradicionalno) ističe. Ako se izuzme akcenatsko stanje tih govora, sa sigurnošću se može utvrditi da oni čine dio crnogorskog *koine* sloja, tj. da su neodvojivi od *crnogorskih govora kao cjeline* jer među navedenim osobinama ne postoji nijedna koja se ne javlja u crnogorskim „arhaičnijim“ govorima, tj. u govorima jugoistočne Crne Gore. A ako je takvo stanje u navedenim govorima koje Peco izdvaja kao najbliskije istočnohercegovačkome dijalektu, onda nije potrebno naglašavati koliko se od toga dijalekta razlikuju oni crnogorski govori koji su teritorijal-

⁸ Isto, 49–50.

⁹ Isto, str. 50.

no bliži tzv. zetsko-lovcenskom dijalektu ili koji se s njim graniče.¹⁰ Ovdje bismo još dodali da se ipak mora problematizovati stav da su ševerozapadni crnogorski govori i govori istočnohercegovačkoga dijalekta imali zajednički razvojni put – naročito kad se zna da je dobar dio te teritorije, a uskočka skoro bez izuzetka, naseljen stanovništvom iz drugih crnogorskih krajeva. Taj je podatak utoliko značajniji kad se uzme u obzir da je krupnijih naseljavanja bilo i nakon XVIII vijeka. Ne umanjuje to, naravno, ni u čemu generalni značaj Pecovih stavova. U potpunosti smo saglasni s ocjenom koju je o tome izrekla S. Orlandić: „Koliko je bio precizan u nauci, ali i hrabar, govori i činjenica da se ipak nije ustručavao da govore u Crnoj Gori nazove crnogorskim, što je bio rijedak slučaj u tradicionalističkoj dijalektologiji koja je crnogorske govore utapala u nazive ‘istočnohercegovački’ i ‘zetsko-južnosandžački’, odn. ‘zetsko-sjenički’, ‘zetsko-gornjopolimski’, pa i ‘zetsko-lovcenski’. Naime, da bi pojasnio izoglose o kojima govori, Peco je govore u Crnoj Gori nazvao ‘sjeverozapadnocrnogorskim’ i ‘istočnocrnogorskim’.”¹¹ A kad mu tako nije moglo biti „Peco bira termine ‘stvarni’ i ‘klasični’ istočnohercegovački govori, kako bi ih odvojio od onih crnogorskih govora koji su u to vrijeme takođe smatrani istočnohercegovačkima, iako je i njemu bilo jasno da ti govori ne mogu biti ni ‘nestvarni’, niti ‘manje klasični’ istočnohercegovački, već da pripadaju crnogorskim govorima.”¹² Uspostavljenu distinkciju on je i egzaktno potvrdio: „Peco je napravio i tabelarni prikaz govornih osobina, iz kojega se vidi da istočniji predjeli ševerozapadnocrnogorske zone imaju više zajedničkih osobina s istočnocrnogorskim govorima, ali i da oni zapadniji poznaju osobine istočnocrnogorskih govora (npr. nerazlikovanje akuzativa i lokativa pri označavanju mjesta i pravca: ‘Bio u Nikšić’, koje se javlja u govoru Pive i Drobnjaka, govoru Nikšića i Rudina, uskočkome govoru, ali ne i u govoru istočne Hercegovine; dativ i lokativ jednine zamjenica 1. i 2. lica u crnogorskim govorima glase: mene, tebe, što je u istočnoj Hercegovini rijetko). Iz tabele su vidljivi i obratni slučajevi, npr. glas h koji je Peco zabilježio u istočnoj Hercegovini, nije osobina ševerozapadnocrnogorskih govora.”¹³

Sanja Orlandić dalje ističe: „U opsežnoj bibliografiji Asima Peca našlo se još kraćih osvrti na crnogorske govore. U nekoliko navrata osvrnuo se i na jezik Vuka Karadžića, ističući činjenicu koja se nerijetko zaboravlja – da su ‘osobine zapadnijih crnogorskih govora, i u Vukovom jeziku, i u našem

¹⁰ Videti više u Adnan Čirgić, „Klasifikacija crnogorskih govora“, *Crnogorski jezik u prošlosti i sadašnjosti*, Institut za crnogorski jezik i književnost & Matica crnogorska, Podgorica, 2011, str. 51–92.

¹¹ Sanja Orlandić, isto, str. 558.

¹² Isto.

¹³ Isto, str. 559.

standardu, kamen temeljac čitave naše gramatike'. I u tome radu napravio je distinkciju između ševerozapadnih crnogorskih i hercegovačkih govora, navodeći da je Karadžićev ijekavizam bliži pivsko-drobnjačkome ijekavizmu nego ijekavizmu bilo koga govornog tipa u Hercegovini. Isto važi i za Karadžićev akcenat koji je najbliži akcenatskome stanju u Drobnojaku. Bez obzira na vrijeme u kojemu je radio i na tadašnji zvanični srpskohrvatski jezik koji je smatrao svojim, Peco nije bio isključiv u stavovima poput brojnih lingvista njegova vremena. Poznajući dobro jezičke prilike na prostoru bivše Jugoslavije, bilo mu je jasno da 'naša jezička norma nije jedinstvena. Ona takva nije nikada bila, niti je, s obzirom na razuđenost naše jezičke teritorije, mogla biti takva. Otuda pojava varijanata (ili – kako se sve te osobine ne zovu) nije plod nečije mašte ili nečijeg ćeifa. To je naša stvarnost. Drugo je pitanje da li mi moramo insistirati na čistoti varijanata'."¹⁴

Na Pecove stavove o jezičkoj standardizaciji detaljnije se osvrnuo Novica Vujović u pomenutoj studiji. On navodi i njegove, u ono doba prilično je-retičke (a osobito s obzirom na beogradsku sredinu u kojoj je živio i radio) stavove da svi imaju pravo jezik nazvati svojim imenom te da je srpskohrvatska jezička norma imala dosta ogrešenja o jezik u Crnoj Gori. Osim toga Vujović ističe i Pecove stavove o širenju pojedinih jezičkih osobina iz nekadašnje Zete prema zapadu: „Vrijedi dodati da se jedan od Pecovih priloga dijelom odnosi i na razvojni put 'zetskohumske' govorne zone. Za ponuđene stavove da su do XIV vijeka *inovacije imale izvoriste u zetskoj zoni i širile se ka zapadu* (Peco, 1984: 67) možemo reći da su od velikoga značaja pri rasvjetljavanju pitanja opravdanosti samog naziva *zetskohumska*. Autor dijalekatska raslojavanja u *južnim govorima* objašnjava istorijskim dešavanjima u XIV vijeku. *Mada su do tada inovacije polazile iz zetske zone i širile se odatle ka zapadu (na takav zaključak bi upućivale glasovne promjene vezane za sudbinu staroga vokala -ě), od tog vremena žarište inovacija se pomjera nešto ka zapadu, u zonu današnjih hercegovačkih govora* (1984: 64). Potrebno je dakle učvrstiti znanja o evolutivnom putu crnogorske govorne zone, pogotovo do perioda *kada se hercegovačka govorna zona odvaja od zetske i otpočinje vlastiti evolutivni razvitak*."¹⁵ U daljem tekstu Vujović se osvrće i na doprinos Asima Peca izučavanju jezika crnogorskih pisaca, izučavanju onomastike te na konkretne leksikografske doprinose.

Osvrnućemo se ovđe na još jednu Pecovu studiju koja je izostala iz pomenutih opsežnih osvrta na njegov doprinos montenegristici S. Orlandić i N. Vujovića. Nije, istina, riječ o studiji koja je posvećena samo crnogorskome

¹⁴ Isto, str. 560.

¹⁵ Novica Vujović, isto, str. 109.

jeziku već štokavskome sistemu u cjelini (s osvrtnom i na čakavski sistem), ali se u njoj tretira i, bez ustezanja se može reći, uspješno rješava jedan jezički problem za montenegristiku posebno bitan. Riječ je o studiji „Promene nepalatalnih suglasnika u vezi sa *j* na srpskohrvatskom području“.¹⁶ Pošavši od Beličeve teze, nekritički preuzimane do u naše doba, da se „novo jotovanje“ u štokavskim govorima vršilo od kraja XVII vijeka (*lišće, grožđe*), Peco veli da se to pitanje iako prihvaćeno kao definitivno riješeno mora uzeti u novo razmatranje – „i načelno i vremenski“. Za nas je ovom prilikom bitno njegovo razrješenje pitanja hronologije tzv. novog i tzv. jekavskog jotovanja. Uzevši u obzir činjenicu da se *l* u primjerima tipa *zelje, kolje* ne ponaša kao *l* u primjerima tipa *kolca, stolca*, Peco iznosi pretpostavku da je „palatalizacija sonanta *l* u *kol-je* već krajem XIV vijeka bila aktivan fonetski proces koji je uticao na izmenu prirode ovoga sloga, *l* je već bilo aficirano -*l'*. A to je bio dovoljan razlog da *l* u *kolca* i ono u *kol-je* ne dožive istu sudbinu.“¹⁷ Da se ne bi ostalo samo na pretpostavci, Peco izvodi siguran dokazni postupak na osnovu analize starih spomenika i jezika starih pisaca (osobito štokavskih). Na osnovu velikoga broja sigurnih primjera (osobito iz latiničnih tekstova u kojima je sasvim jasno je li riječ o jotovanim sonantima ili nejotovanoj sekvenci sonant + *je*) zaključuje „da se novo jotovanje, koje je uslovljeno gubljenjem poluglasnika, vršilo znatno ranije nego što se u našoj nauci do sada smatralo. Bez ikakve sumnje period od XI do XV vijeka bio je dovoljan za pomeranje granice sloga i za stvaranje fonetskih uslova za ovu glasovnu promenu.“¹⁸ Jedino se tako može i objasniti odnos *kolac – koca* prema *kolje, zelje*. Što u ranim spomenicima nema (dovoljno) potvrda za starinu te promjene, Peco daje logično objašnjenje. Prvo, jezik spomenika ne odražava uvijek realno govorno stanje. Drugo, možda i bitnije, većina tih spomenika vezana je za Dubrovnik koji i u brojnim drugim inovacijama nije išao u stopu „sa svojim ijekavskim zaleđem – kako hercegovačkim tako i crnogorskim.“¹⁹ Još su značajniji njegovi nalazi o procesu jekavske jotacije koja se, opet u povodu za Belićem, tretirala kao znatno mlađi proces od tzv. nove jotacije (one vezane za *bf*), tj. ne stariji od XVIII vijeka. Pozivajući se ne samo na oblike obfhe i ѡѡѡѡѡ (prvi iz XVI–XVII vijeka, a drugi iz XV–XVI vijeka) s hercegovačkih spomenika, već i na najstariji poznati primjer jekavske jotacije *gđe* (1575) i *će : kćeše* (1589) – oba iz Paštrovića, zaključuje: „1. Jekavski govori Hercegovine i Crne Gore sa Bokom znali su za sekvence *će, đe* još u drugoj polovini XVI veka,

¹⁶ Asim Peco, „Promene nepalatalnih suglasnika u vezi sa *j* na srpskohrvatskom području“, *Južnoslovenski filolog*, knj. XXVIII, sv. 1–2, Beograd, 1969, str. 143–185.

¹⁷ Isto, str. 146.

¹⁸ Isto, str. 158.

¹⁹ Isto, str. 164.

upravo iz toga vremena imamo pismene potvrde za te fonetske inovacije. Narodni govori, nesumnjivo, ovome su prednjačili (...). 2. Iz ovoga proizilazi još jedan zaključak: ako se mesto sekvenci *tě, dě* u drugoj polovini XVI veka izgovaralo *će, đe*, nesumnjivo je da se tada, a svakako i znatno ranije, m. *lě, ně* izgovaralo *le, he* u tim krajevima.²⁰ Obrazlažući dalje taj proces Peco dokazuje da nema opravdanih razloga za hronološko odvajanje jekavske od nove jotacije te da je riječ o promjenama koje su na štokavsome terenu (istina, ne u svim predjelima podjednako i istovremeno) bile poznate još u XV vijeku. Najprije su se, smatra, jotovali sonanti *n* i *l* te dentali *t* i *d* (i jedni i drugi potvrđeni su u XV vijeku), zatim do XVII vijeka i ostali, među kojima i labijali (*v, b, p*). „Da se jotovanje vršilo znatno ranije nego što se obično do sada smatralo upućuje i jedan teorijski razlog. Ako pratimo, dijahronijski, razvitak srpskohrvatskog glasovnog sistema, videćemo da do XIV veka imamo završene skoro sve procese simplifikacije kako vokalizma tako i konsonantizma.“²¹ Navedeni su nalazi od neprocjenjiva značaja za današnju montenegristiku, pa smo smatrali neophodnim da na njih i ukažemo – smatrajući da im dalji komentar i nije potreban.

Navedimo još jedan detalj iz Pecova rada koji je posebno bitan za terminološko određivanje crnogorskih govora, a i ne samo crnogorskih. Osvrćući se u prikazu Stanićeve monografije na Stanićevo i Vušovićevo poimanje Hercegovine, Peco veli da naslov Vušovićeve monografije nije adekvatno odabran kao što ni Stanićev stav o Uskocima kao dijelu hercegovačke teritorije nema utemeljenja u stvarnosti. „Ni onda kad je Vušović radio opis toga govora, a ni danas, to nije Hercegovina. Dakle, ja govorim o pojmu Hercegovine, a ne o pojmu govora hercegovačkoga tipa. Ja mislim i danas da je tako. Za mene je Hercegovina ono što se nalazi u granicama SR Bosne i Hercegovine, van tih međa za mene je SR Crna Gora.“²²

Svodeći ovaj kratak osvrt na doprinos Asima Peca crnogorskoj dijalektologiji, možemo konstatovati da je on stavio tačku na neka vrlo bitna pitanja u toj oblasti. Što se ta pitanja i danas nerijetko tradicionalistički tretiraju – to je dokaz da je na našim prostorima u kontinuitetu nauka sluškinja ideologije. Kako je već rečeno, doprinos Asima Peca montenegristici svestrano je rasvijetljen u studijama Novice Vujovića i Sanje Orlandić, pa je ovaj osvrt zapravo samo prigodno podsećanje na njegov značaj za savremenu montenegristiku.

²⁰ Isto, str. 167–168.

²¹ Isto, str. 173.

²² Asim Peco, „Milija Stanić. Uskočki govor...“, *Južnoslovenski filolog*, knj. XXXI, Beograd, 1974–1975, str. 265.

Citirana literatura

- Čirgić, Adnan: „Klasifikacija crnogorskih govora“, *Crnogorski jezik u prošlosti i sadašnjosti*, Institut za crnogorski jezik i književnost & Matica crnogorska, Podgorica, 2011, str. 51–92.
- Orlandić, Sanja: „Doprinos Asima Peca montenegristici“, *Lingua Montenegrina*, br. 11, Institut za crnogorski jezik i književnost, Podgorica, 2013, str. 555–561.
- Peco, Aco: „Milija Stanić. Uskočki govor...“, *Južnoslovenski filolog*, knj. XXXI, Beograd, 1974–1975, str. 261–270.
- Peco, Asim: „Crnogorski govori i naš jezički standard sa posebnim osvrtom na akcenatsku komponentu“, *Glasnik odjeljenja umjetnosti*, knj. 7, CANU, Titograd, 1987.
- Peco, Asim: „Govori Crne Gore u Vukovoj reformi“, Vuk Stefanović Karadžić i Crna Gora, CANU, Titograd, 1987.
- Peco, Asim: „Jedan prelazni govor“, *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor*, knj. 43, sveska 1–2, Filološki fakultet, Beograd, 1977.
- Peco, Asim: „Promene nepalatalnih suglasnika u vezi sa *j* na srpskohrvatskom području“, *Južnoslovenski filolog*, knj. XXVIII, sv. 1–2, Beograd, 1969, str. 143–185.
- Peco, Asim: „Crnogorsko-hercegovačka govorna preplitanja“. *Crnogorski govori*. Zbornik radova. Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Titograd, 1984, str. 61–71.
- Peco, Asim: „Prilog proučavanju prelaznih govora“, *Radovi*, ANUBiH, knj. LXX, Sarajevo, 1981, str. 43–51. (+27 karata).
- Peco, Asim: *Pregled srpskohrvatskih dijalekata*, Naučna knjiga, Beograd, 1978.
- Vujović, Novica: „Doprinos Asima Peca izučavanju crnogorske jezičke problematike“, *Vaspitanje i obrazovanje*, god. XXXVIII, br. 2, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2014, str. 105–117.

Adnan ČIRGIĆ

**CONTRIBUTION OF ASIM PECO
TO THE MONTENEGRIN DIALECTOLOGY
(1927–2011)**

The author of this paper makes a brief overview of the contribution of Asim Peco to Montenegrin dialectology, especially with regard to the classification of Montenegrin speech patterns. The paper was prepared on the occasion of 90 years since the birth of Asim Peco, and is relying on the results of previous linguistic analyses by Novica Vujović and Sanja Orlandić.

Key words: Asim Peco, Montenegrin dialectology, Montenegrin speech patterns